Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 18 декабрь 1974 йил, чоршанба № 293 (16.073). • Баҳоси 2 тийин.

Эртага Ватанимиз пойтахти Москвада тўққизинчи чақириқ СССР Олий Совети иккинчи сессияси ўз ишини бошлайди

Суратда: Қирғизистон ССР Уш ип-газлама комбинатининг тўқувчиси К. Оморова, Қирғизистон ССР Боқонбаев номли совхознинг чўпони К. Асанбаев, Ёқутистон АССР Киров номли совхознинг иқтисодчиси А. Д. Трифонова ва Ўзбекистон ССР «Авангард» совхозининг чўпони К. Донбоев Қизил майдонда.

ТАСС — ЎзТАГ фотоси.

ЙИЛИМИЗНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЯКУНЛАЙЛИК!

ШИРИН ПАҲЛАВОНИ

Мирзачўлнинг қардош Тожикистон билан туташ қисмида — Бекободнинг ёнбошида барпо этилган Ширин шаҳарчаси довруғи эндиликда ҳаммага маълум. Янтоқзор жойларда совет кишиларининг қудрати билан кўркам шаҳар вужудга келтирилди. Шаҳарнинг Фарҳод ГЭСи ёнида тиклангaнлиги алоҳида рамзий маънога эга. Бу ерда Ўрта Осиёда энг қудратли иссиқлик электр станциясини замон фарҳодлари қурмоқдалар.

Сирдарё ГРЭСи Шириннинг паҳлавони бўлиб қолди. Ширин шаҳри бунёдкорларининг бутун эътибори ана шу улкан энергетика иншоотини тез суръатлар билан қуриб тамомлашга қаратилган. Электр станцияни бутун мамлакат барпо қилмоқда. Буғ қозонларини Таганрог, турбиналарни Ленинград, трансформаторларни Тольятти, металл конструкцияларни Новосибирск, электр ускуналарни Ереван ва Рига ишчилари етказиб бермоқдалар. Турли-туман электр асбоблар Киев, Куйбишев, Москва корхоналарида тайёрланиб юборилмоқда, Тошкент кабель етказиб беряпти.

Бугунги кунда ГРЭС бунёдкорлари даврасида декабрь ойининг мадҳияси яна бошланиб кетди. Чунки декабрь ойи бу станция қурувчилари учун ҳар сафар байрам сифатида нишонланмоқда. Станциянинг дастлабки агрегати 1972 йил декабрда электр энергия ишлаб чиқара бошлаганди. 300 минг киловатт қувватга эга бўлган иккинчи энергетика блоки эса ўтган йил декабрь ойида фойдаланишга топширилди. Учинчи блок бугунги кунда тез суръатлар билан барпо қилиняпти. Ана шу янги қувват ҳам декабрь ойининг охирги ўн кунлигида электр энергияси ишлаб чиқара бошлайди.

«Средазэнергомонтажизоляция» участкасининг меҳнатсевар коллективи учинчи қозон агрегатидаги ишларни қисқа муддатда тамомлади. Қозон агрегати ўтга чидамли материаллар билан бирмунча эрта қопланиб бўлди. Т. Сердюков бригадасининг азаматлари ҳамда Е. Мухортов ва А. Бочкаров ўртоқлар бошқараётган бригадалар ғайрат билан ишлаб, ҳар соатда 950 тонна буғ ҳосил қиладиган қозон агрегатини «зангори олов» алангаланадиган ҳолга келтириб қўйдилар. Бугун ана шу қозон агрегати синаб кўрилади. Энергия ҳосил қиладиган блок системаларининг тахт қилинганлиги тўғрисида станция штабига тез-тез хабарлар келиб турибди. Ҳамма контроль асбоблар, ўлчов ускуналари, бошқа хилдаги асбоблар ҳамда механизмларга энергия берувчи аккумулятор батареяси тайёр қилиб қўйилди.

Яна бир нарса диққатга сазоворки, Тольятти шаҳри ишчилари биринчи трансформаторни Сирдарё ГРЭСининг қурувчиларига дастлабки блок учун етказиб берган эдилар. Шу тариқа Тольятти трансформатор заводи билан Сирдарё ГРЭСи қурувчилари ўртасида мустаҳкам ҳамкорлик ўрнатилди. Улар учинчи блок учун ҳам трансформаторни белгиланганидан аввал етказиб бердилар. Бутун мамлакат Ўрта Осиё энергетикасининг паҳлавони тезроқ куч тўплаши — барча агрегатлари муддатидан илгари фойдаланишга топширилиши учун мадад кўрсатмоқда. Таганрог заводининг ишчилари қозон агрегатини икки ой илгари юбордилар. Бу эса қурувчиларга катта имкониятлар яратди. Қозон агрегати ускуналарини йиғиш ва уларни монтажлаш ишларини икки марта тезлаштиришга муваффақ бўлинди.

Ҳозир агрегатни изоляциялаш тугалланди. Уни салт юргизиб синашга ҳозирлик ишлари кучайтириб юборилди. Турбиначилар ва монтажчилар бригадалари станциянинг учинчи агрегати эртароқ ишга туширилиши билан боғлиқ ҳамма ишларни зудлик билан амалга оширмоқдалар. Эрифат Уланов бригадаси станция қурила бошлаган дастлабки кунданоқ шу ерда намуна кўрсатиб меҳнат қилмоқда. Экскаватор машинисти Худойберди Зияев ташаббус кўрсатиб ишлаяпти. Монтажчилар даврасида Роман Шарипов, А. Манжин, слесарь-монтажчилардан Л. Киселев ва бошқалар бошқараётган бригадалар зарбдорларча меҳнат билан довруғ қозоняптилар.

Станция бунёдкорлари йиллик қурилиш-монтаж ишлари планини 28 ноябрда бажардилар. Қурувчилар ва монтажчилар йил охиригача тағин 1 миллион 300 минг сўмлик иш бажариш учун социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар. Янги блокни қабул қилиб олувчилар пухта тайёргарлик кўрдилар. Корхонанинг олдинги агрегатларини ишлатувчи мутахассислар бошқа станцияларда тайёрланган эди. Бу гал эса барча машинистлар ва уларнинг ёрдамчилари шу ернинг ўзида тажриба орттирдилар. Ҳозир навбатдаги блокни ишлатишда қўлланиладиган аппаратлар, пульт ускуналари созлаб қўйилди.

Сирдарё энергетика паҳлавони бунёдкорлари учинчи блокни Бутуниттифоқ энергетиклар кунида тўла қуриб тамомлаш ва ўша кундан бошлаб ускуналарни комплекс тарзда синаб кўриш ишларини бошлаб юбориш учун курашмоқдалар. Ҳақиқатан ҳам учинчи энергетика блокининг фойдаланишга топширилиши станция учун катта аҳамиятга эга. Бу агрегат электр энергия ишлаб чиқара бошлаши билан станциянинг қуввати 900 минг киловаттга етади. Бу эса тўққизинчи беш йилликнинг пландан ташқари фойдаланишга топширилган блоки ҳисобланади. Қурувчилар ва монтажчилар янги марраларни кўзламоқдалар. Улар келгуси йили яна 300 минг киловатт қувватга эга бўлган тўртинчи блокни ишга туширишга шайланмоқдалар. Ана шунда Сирдарё ГРЭСининг биринчи навбати муддатидан илгари тўла қуриб битказилади ва у 1 миллион 200 минг киловатт қувватга эга бўлади.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Суратда: Тошкентдаги «Висотстрой» трестининг 69-қурилиш бошқармаси илғор пайвандчиси В. Врублевский. У тўққиз қаватли иморат қурилишида ғайрат билан меҳнат қилиб, шу кунларда 1976 йил ҳисобига иш бажармоқда.

А. Тўраев фотоси.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Сирдарё областининг саноат корхоналари ишчи-хизматчилари беш йилликнинг белгиловчи тўртинчи йили маррасида ажойиб зафарга эришдилар. Маҳсулотни реализация қилиш йиллик плани муддатидан олдин 16 декабрда бажарилди. Область саноат корхоналарида пландан ташқари яна 13 миллион сўмдан зиёд маҳсулот реализация қилинади.

(ЎзТАГ).

МАРРАЛАРДАН ЎЗИБ...

Сулаймон ота дейдилар уни. Қувасой цемент комбинатига дастлаб қадам қўйганига 45 йил бўлди. Шундан буён қанча сувлар оқиб ўтди. Сулаймон Нишонов бу йиллар мобайнида республикамиз ишчиларининг атоқлилари қаторидан ўрин олиш шарафига муяссар бўлди.

...Корхона ҳали ишга тушмаган. Ёш Сулаймон ишчилар оиласига қўшилаётган бўлса-да, бирор касб-ҳунарга эга эмасди. Шунинг учун дастлаб уни қоровулликка тайинлашди. Комбинатнинг биринчи навбати фойдаланишга топширилгач, механика цехига йўллашди. Вужудидан куч ёғилиб турган йигит касб ўрганишга киришиб кетди. Темирчиликни ўрганиб олди. Цемент ишлаб чиқариш ускуналарини созлаш ва корхонада керак бўлган асбобларнинг нормал ишлашини таъминлашнинг кафилини олди.

Ўзига топширилган ишни вақтида ва сифатли бажариш Сулаймон Нишоновнинг шиори бўлиб қолди. Шу шиор остида меҳнат қилиб, ҳамон корхона коллективининг умумий ишига салмоқли ҳисса қўшиб келмоқда. Ўнлаб йигитлар уни устоз деб чақирадилар. Шундай деб ҳурмат қилганларича бор. Сулаймон Нишонов эндиликда ишлаб чиқариш ветеранларидан бири бўлиб қолди. Бой тажриба тўплади. Ўз ишининг устаси. Тажрибаларини ёшларга, янги ишга келганларга бажонидил ўргатади.

Ўз меҳнат участкасида Сулаймон Нишонов ёшлар билан беллашиб, матонатли меҳнат қилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатига жавобан тўққизинчи беш йиллик шахсий нормасини тўрт йилу икки ойда бажаришга сўз берганди. Мардона меҳнат қилиши натижасида ҳозир у маррасидан ўзиб кетди: графикдан олти ой олдинда бормоқда. Тайёрлаган маҳсулотлари ҳамиша юқори сифатли.

Коммунист Сулаймон Нишонов анча ёшга бориб қолган бўлса-да, меҳнатда илғор ва фаол жамоатчи. Бир неча бор маҳаллий Советларга ва Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат қилиб сайланди. Унинг ҳалол ва баракали меҳнати партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланиб келмоқда. Ишлаб чиқаришдаги юксак кўрсаткичлари учун у Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлди.

Мукофот отани меҳнатда янги марраларга руҳлантирмоқда. У ишга оддий меҳнат деб қарамайди, темирчилик Сулаймон ота учун ижодий иш. Кейинги уч йил ичида ўн битта рационализаторлик таклифи берди. Бу таклифларнинг жорий этилганлари темирчилар меҳнатини енгиллаштириш, меҳнат унумдорлигини оширишга кўмаклашяпти. Коммунистик меҳнат зарбдори Сулаймон Нишонов Қувасой цемент комбинати коллективининг отахон ишчиси сифатида муносиб ҳурмат ва эҳтиромга сазовор бўлмоқда. Унинг шогирдлари ҳам устоз изидан бориб, меҳнатда янгидан-янги муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар.

МЕҲНАТ САМАРАСИ — САРҲИСОБДА

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрлигида қишлоқ хўжалиги область ва район бошқармалари ташкилий колхоз бўлимлари ходимларининг, пешқадам колхозлар бош бухгалтерларининг, социал таъминот министрлиги, Ўзбекистон ССР Молия министрлиги, республика Давлат банки мутахассисларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгаш кун тартибига 1974 йилда республика колхозларининг иш якунларини чиқариш ва келгуси йил учун планларни тузиш ҳамда колхозчиларнинг сайлов ва ҳисобот-сайлов йиғилишларини ташкил этиш ҳамда ўтказиш масаласи қўйилган эди.

Дастлабки ҳисоб-китоб шуни кўрсатадики, республика колхозларининг бу йилги умумий даромади бултургидан 150 миллион сўм кўп, соф даромадлар эса, ярим миллиарддан ортади. Бу — деҳқончилик маданияти ўсганлигининг, механизация кенг жорий этилганлигининг илғор фан ва тажриба эришган муваффақиятлардан самарали фойдаланилганлигининг натижасидир. (ЎзТАГ).

ЁШ ОЛИМЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Тошкентда ёш олимларнинг VIII республика конференцияси очилди. Ёш олимлар бу конференцияда қишлоқ хўжалик фанини янада ривожлантириш масалаларини муҳокама қилмоқдалар. Конференцияда Ўзбекистондаги қишлоқ хўжалик илмий-тадқиқот институтлари, қишлоқ хўжалик ўқув юртлари ва тажриба станцияларининг ходимлари қатнашмоқда.

Конференцияда КПСС XXIV съезди томонидан қўйилган вазифалар асосида деҳқончилик ва чорвачиликнинг турли тармоқлари, ишлаб чиқариш экономикаси ва уни ташкил этишга доир докладлар тингланади.

Конференция тўрт кун давом этади. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНИ

Македония коммунистлар Союзи Марказий Комитети ижроия Комитетининг аъзоси Факри Кайя Тошкентга келди.

Меҳмон республика бўйлаб саёҳат қилади, ишчилар, колхозчилар, олимлар, партия ходимлари билан учрашади. (ЎзТАГ).

Расмий ахборот

МУҲИМ ТАРИХИЙ ҲУЖЖАТЛАР

РАМБУЙЕДАГИ СОВЕТ — ФРАНЦУЗ УЧРАШУВИГА ДОИР ҲУЖЖАТ ВА МАТЕРИАЛЛАР

Сиёсий адабиёт нашриёти шу йил 4-7 декабрда Рамбуйеда бўлиб ўтган Совет—Француз учрашувига доир ҳужжат ва материаллар тўпламини чоп этди.

Брошюрада қуйидаги ҳужжат ва материаллар бор: Л. И. Брежневнинг В. Жискар д'Эстэн билан музокаралари тўғрисидаги ахборот, Франция Республикаси Президенти КПСС Марказий Комитети Бош секретари шарафига берган зиёфатда В. Жискар д'Эстэн билан Л. И. Брежневнинг сўзлаган нутқлари; 1975—1979 йиллар мобайнида иқтисодий ҳамкорлик қилиш тўғрисида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи блан Франция Республикаси ўртасида тузилган битимнинг тексти; ўртоқ Л. И. Брежневнинг ўртоқ Ж. Марше билан суҳбати ва Л. И. Брежневнинг В. Жискар д'Эстэн билан якунловчи суҳбати тўғрисидаги ахборотлар; Совет—Франция ахбороти тексти ва бошқа материаллар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советининг «КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Франция Республикаси Президенти В. Жискар д'Эстэн билан амалий учрашуви якунлари тўғрисида»ги қарори брошюрада чоп этилган.

(ТАСС).

СОВЕТ—ПОРТУГАЛИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

16 декабрда СССР Ташқи савдо министрлигида ҳар икки мамлакат ўртасида савдо битими тузиш тўғрисида Португалия Республикаси ҳукумати савдо делегацияси билан музокаралар бошланди.

Музокараларда совет делегациясига СССР ташқи савдо министрининг ўринбосари А. Н. Манжуло, Португалия делегациясига ташқи савдо ва туризм бўйича давлат секретари Жое В. Жардин бошчилик қилмоқда.

Музокараларда Португалия республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Мариу Висозу Невиш қатнашмоқда.

(ТАСС).

ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШЛАРИ

17 декабрда Тошкент область партия ташкилоти активининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда халқ контролини ташкил этиш соҳасидаги ишларнинг аҳволи ва бу ишларни янада такомиллаштириш тадбирлари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Область партия комитетининг иккинчи секретари В. В. Окунский доклад қилди.

Йиғилиш тегишли қарор қабул қилди. (ЎзТАГ).

* * *

УРГАНЧ, (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). Хоразм область партия активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда КПСС Марказий Комитетининг «Белоруссия партия ташкилотида идеология кадрларини танлаш ва тарбиялаш соҳасидаги ишлар тўғрисида»ги қарори асосида область партия ташкилотининг вазифалари ҳақида Хоразм область партия комитетининг секретари Р. Жуманиёзов доклади муҳокама қилинди.

Муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

ДЎСТЛАРГА ТАБРИКНОМА

17 декабрь куни Тошкентда шаҳар жамоатчилиги вакилларининг тантанали йиғилиши бўлди. Бу йиғилиш Бангладеш Халқ Республикаси мустақиллигининг уч йиллигига бағишланди.

Шаҳар партия комитетининг секретари В. В. Барабаш, «СССР—Бангладеш» дўстлик жамияти Ўзбекистон бўлими раисининг ўринбосари Н. Б. Бўриxўжаев, «Ташсельмаш» заводининг электр монтёри В. А. Мушин, республика Фанлар академияси шарқшунослик институтининг катта илмий ходими Ю. А. Пономарев, Тошкент давлат университетининг студенти Г. Рахматуллаева Осиёдаги ёш давлат халқи янги ҳаёт қурилишида эришаётган муваффақиятлар ҳақида, СССР билан Бангладеш ўртасидаги дўстликнинг самарали натижалари тўғрисида мамнуният билан гапирдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон пойтахтида ўқиётган Бангладеш студентларининг бир группаси қатнашди. Тошкент медицина институтининг студенти Абдур Рахед Кхан Бангладеш студентлари номидан гапириб, ўз ватандошларининг бахт ва тараққиёт йўлида олиб бораётган курашига беғараз ёрдам бераётганликлари ва бу кураш билан бирдам эканликлари учун совет дўстларига самимий ташаккур изҳор қилди.

Тошкент жамоатчилигининг вакиллари Даккадаги «Бангладеш—СССР» дўстлик жамиятига табрикнома йўлладилар.

(ЎзТАГ).

ПИШИҚЧИЛИК ДАВОМ ЭТМОҚДА

Эл дастурхонига кўплаб сабзавот маҳсулотлари етказиб бериб, пешқадамлар сафидан муносиб ўрин олган хўжаликлардан бири Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхозидир. Совхоз ишчилари бу йил айниқса, ўзгача ғайрат-шижоат билан меҳнат қилдилар. Социалистик мусобақа кенг қулоч ёйдирилди. Илғорлар тажрибаси ва фан-техника янгиликлари ишлаб чиқаришга дадиллик билан жорий этилди. Алмашлаб экишга алоҳида эътибор берилди. Буларнинг самараси қўлга киритилган қувончли натижалардан яққол кўриниб турибди.

Хўжалик давлатга 7 минг тоннадан зиёд юқори сифатли сабзавот маҳсулотлари етказиб берди. Зиммадаги юксак социалистик мажбурият шараф билан адо этилди. Картошка тайёрлаш топшириғи ҳам анча зиёда қилиб бажарилди. Боғ-роғларда мўл ҳосил етиштирилиб, тайёрлов пунктларига 420 тонна мева топширилди. Бу, пландагидан 140 тонна кўп демакдир. Маккажўхорикорлар эришган ғалаба ҳам қувончли бўлди. Маккажўхори майдонининг ҳар гектаридан 80 центнердан сара дон йиғиб олинди.

Хўжаликда беш йилликка мўлжалланган план барвақт бажарилди. Давлатга тўрт йил мобайнида беш йиллик пландаги 24 минг 700 тонна ўрнига 26 минг 700 тонна сабзавот ва полиз маҳсулотлари етказиб берилди. Шунингдек, мева тайёрлаш беш йиллик плани ҳам адо этилди.

Эришилган меҳнат муваффақиятида Низом Аҳроров раҳбарлик қилаётган бригада аъзоларининг ҳиссаси катта. Улар эл дастурхонига кўплаб ноз-неъмат тортиқ этиш учун бўлган мусобақада пешқадамликни қўлдан бермай келаётирлар. Бригада пландаги 740 тонна ўрнига 1 минг 20 тонна сабзавот тайёрлади. Абдували Нишонов, Тўхта Ўлжаев, Жўрабой Йўлдошев, Абдували Азимов ўртоқлар етакчилик қилаётган коллективларнинг муваффақиятлари ҳам мақтовга лойиқ.

Совхозда ибратли ишлари билан эл оғзига тушган, кўпчиликнинг хурмат-эътиборини қозонган сабзавоткору соҳибкорлар кўп. Улар билан коллективнинг ҳар бир аъзоси ҳақли равишда фахрланади. Муҳаббат Холматова, Исавой Қўчқоров, Тошпўлат Каримов, Жамила Турмонова, Зарифа Эшоваловалар ана шундай довруқ қозонган кишилардир. Совхознинг бугунги меҳнат муваффақиятини, эртанги зафарли одимини шулар ва уларнинг юзлаб ихлосманд издошларисиз тасаввур этиб бўлмайди.

Тўрт фаслда ҳам пишиқчилик, тўкин-сочинлик. Мана ҳозир қиш. Лекин, парник-теплица хўжаликларида авжи баҳор латофати. Карам, пиёз, сабзи, ошқўки ва бошқа турли-туман резаворлар барқ уриб ўсяпти. Бодринг, помидор сингари сабзавот маҳсулотлари пешма-пеш шаҳарликлар дастурхонига тортиқ қилинмоқда. Бир сўз билан айтганда, пишиқчилик давом этмоқда.

— Мақсадимиз, — дейди совхоз директори Тожихон Мелибоева. — қишда ҳам эл дастурхонини наз-неъматлар билан тўкин қилишдек хайрли ишга ўзимизнинг муносиб ҳиссамизни қўшишдан иборат. Ана шу шарафли ишга даъват этилган сабзавоткорларимиз ўз касбини янада улуғлаш, янги зафар марраларини эгаллаш йўлида хормай-толмай меҳнат қилаверадилар.

О. ТИЛОВБЕРДИЕВ.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҚАРОР ВА ИЖРО

ДАВР ТАЛАБИ

[illegible]

район партия комитети бюро мажлисида муҳим, принципиал, ҳаётнинг ўзи кун тартибига қўяётган масалаларни кўриб чиқишга, бу борада конкрет, таъсирли қарорлар қабул қилишга, бу ҳужжатларни ҳар бир коммунист, ҳар бир меҳнаткашнинг онги ва қалбига етказишга ҳаракат қилмоқда.

Бошланғич партия ташкилотларининг йиғилишларида чорвачиликни янада ривожлантириш, социалистик мусобақанинг таъсири ва самарадорлигини ошириш, партия ташкилотлари иш услуби ва методини такомиллаштириш, раҳбар партия органлари қарор ва кўрсатмаларининг бажарилиши, қишлоқ хўжалик техникасидан фойдаланишнинг аҳволи каби муҳим ва актуал масалалар тез-тез кўриб чиқиладиган бўлиб қолди. Райком ижрони текширишда хилма-хил усуллардан фойдаланаётир. Ёзма ёки оғзаки ахборот олиш, жойларда қайта текшириш ўтказиш, ижрочи ахборотини эшитиш, райком аппарати ходимларининг жойларда амалий ёрдам кўрсатиши воситасида ишларни жўнаштириб юбориш ва ҳоказолар шулар жумласидандир.

Райком секретарлари, бюро ва пленум аъзолари, аппарат ходимлари жойларда бўлганларида раҳбар партия ташкилотлари қарорлари қай даражада бажарилаётганини синчиклаб ўрганадилар. Райкомда юритилаётган махсус журналга эса, буни қайд этиб борадилар. Масалан, райком ходими ўртоқ Х. Маҳрамов яқинда ўз таклифларини ушбу дафтарга ёзди. Унда «Узсельхозтехника»нинг район бирлашмаси партия ташкилотида райкомнинг «Қишлоқ хўжалик техникаси ремонтида коммунистларнинг иштироки ҳақида»ги қарори қониқарсиз бажарилаётгани айтилган эди. Бу ҳужжат назоратга олинди. Текшириб кўрилгач, маълум бўлдики, 179 та трактордан 97 тасигина ремонт қилинган экан. Бирлашма партия ташкилоти секретари Н. Темиров райкомга таклиф этилди ва унга ремонт ишларида коммунистлар активлигини ошириш юзасидан конкрет йўл-йўриқлар берилди.

Ижрони текширишни уюштиришда район партия комитетининг бўлимлари катта роль ўйнамоқда. Барча бўлимларда махсус журналлар юритилиб, қабул қилинган қарорларнинг мазмуни, муддати, ижрочиси, бажарилган муддати, қай даражада бажарилганлиги конкрет қайд этиб борилади. Бундан ташқари партия конференцияси ва райком пленумларида, ҳисобот-сайлов йиғилишларида, партия йиғилишларида коммунистларнинг айтган танқидий мулоҳазалари ҳам алоҳида журнал ва назорат карточкаларига ёзиб борилади.

Ижрони текшириш, назоратни ташкил этишга райком аъзолари ва аъзоликка кандидатлар, раҳбар кадрлар, халқ хўжалиги мутахассислари ва оддий коммунистлар тобора кўпроқ жалб этилмоқда. Партия қарорлари қандай бажарилаётганлиги ҳақида райком секретарининг ахборотини эшитиш ҳам ишимизда кенг ўрин олиб бормоқда.

Қарорларнинг бажарилиши [illegible]

Ана шу ҳужжатга асосланиб, район партия комитети чорвачилик фермаларини коммунистлар, тажрибали мутахассислар билан мустаҳкамлади, чорва учун йил сайин мустаҳкам ем-хашак базаси яратилмоқда, фермалардаги иш жараёнлари механизациялаштирилмоқда. Чорвадорларга қулай маданий-маиший шароит яратиб берилмоқда. Районда чорвачилик аҳволи райком бюро мажлисларида вақти-вақти билан кўрилиб, конкрет тадбирлар белгиланмоқда, ижрони текшириш изчил йўлга қўйилмоқда. Шунинг натижасида энг қолоқ соҳа ҳисобланган чорвачилик фойдали тармоққа айланиб қолди.

Шуни айтиш керакки, қабул қилинган қарорларнинг ижроси билан қизиқмайдиган, масъулият ҳиссини йўқотган кишилар билан мутлақо муросасизмиз. Партия ташкилоти топшириғини бажаришга масъулиятсизлик билан қараганликлари учун Фарғона йўл-ремонт-қурилиш бошқармаси бошлиғи Т. Ҳусаинов ҳамда Водил матлубот жамияти раиси А. Ҳошимовлар вазифаларидан четлаштирилди. Фарғонадаги давлат наслчилик-паррандачилик заводининг бошланғич партия ташкилоти секретари В. Ногин корхона ишини яхшилашга доир райком кўрсатмаларини бажаришга масъулиятсизлик билан қараганлиги, коммунистлар билан ишлашга етарли эътибор бермаганлиги учун бу лавозимда туриши номақбул деб топилди. Район партия комитетининг бюроси кадрларни тарбиялаш билан бир қаторда уларга нисбатан талабчанликни ҳам оширмоқда, давр талабларига, партия талабларига хушёрлик билан қулоқ солишга даъват этмоқда.

Ижрони текширишни изчил ва принципиал йўлга қўйиш Калинин районидаги генерал С. Раҳимов номли колхоз партқомининг аъзоси Т. Бобоев «Совет Ўзбекистони» газетасида ёзганидек, жойларда қанча-қанча вазифаларни ўз вақтида ва тўла ҳал этишда ғоят муҳим роль ўйнаши маълум. Бу борадаги иш услуби ва методларини такомиллаштириш ва бойитиб бориш фойдадан холи эмас. **Шу ўринда мен баъзи таклиф ва мулоҳазаларим билан ўртоқлашмоқчи эдим. Чунончи, райкомларда, йирик партия ташкилотларида ижрони назорат қилувчи алоҳида группа тузилса, ижронинг бажарилишини текшириб турса, мақсадга мувофиқ бўларди. Сир эмаски, ҳамма бошланғич партия ташкилотларида ҳам ижрони текшириш малакасига эга бўлган кадрлар етарли деб бўлмайди. Шуни ҳисобга олиб, ижрони текшириш бўйича кўргазмали семинар-ўқишлар ташкил этилса, жумладан, партия ходимлари учун ҳам районлараро семинарлар ташкил этилса, деган фикрдамиз.**

Матбуотда, радио ва телевиденнеда ижрони текшириш методи такомиллашган ва ибратли ишлар қилаётган коллективларнинг тажрибаларини ёритиб туриш йўлга қўйилса, кўнгилдагидек бўларди.

А. АКБАРОВ,
Фарғона район партия комитетининг биринчи секретари.

Суратда: Тошкентдаги химия-фармацевтика заводининг илғор ишчиси Римма Газарова. Тажрибали ишчи Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида актив қатнашиб, ҳозир 1975 йилнинг апрель ойи ҳисобига меҳнат қилмоқда.

А. Тўраев фотоси.

РЕЗЕРВЛАР — ХИЗМАТИМИЗДА

[illegible]

ЙИЛНИ ЯХШИ ЯКУНЛАЙМИЗ

[illegible]

В. ВОЛКОВ,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигининг Сурхондарёдаги 11-қурилиш тресли бошқарувчиси.

ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

16 декабрда Тошкент шаҳар партия активи йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда КПСС Марказий Комитетининг Белоруссия партия ташкилотида идеология кадрларини танлаш ва тарбиялаш соҳасидаги ишлари тўғрисидаги қарори асосида шаҳар партия ташкилотининг вазифалари муҳокама қилинди. Бу ҳақда шаҳар партия комитетининг секретари В. В. Барабаш доклад қилди.

Муҳокамага қўйилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

«ЗАНГОРИ ЭКРАН»ДА

ТАНТАНАЛАР ТАСВИРИ

Жонажон республикамиз ҳамда Ўзбекистон Коммунистик партияси ташкил топганлигининг ярим асрлик олтин тўйи ўлкамиз меҳнаткашлари ҳаётида унутилмас воқеа бўлди. У, СССР халқлари бузилмас дўстлиги ва қардошлиги, КПСС ленинча миллий сиёсати, ҳаётбахш социалистик тузумимизнинг чинакам тантанасига айланди.

«Ўзбектелефильм» студиясининг ижодкорлари байрам воқеаларини нурли киноленталарга муҳрлаб, қисқа муддатда тўла метражли, ҳужжатли **«Қардош республикалар оиласида»** фильм-репортажини яратдилар. Куни кеча «зангори экран»да янги фильмнинг премьераси бўлди.

Телефильм байрам арафасида пойтахтимизнинг асосий майдонида улуғ Ленинга қўйилган ҳайкалнинг очилиши, юбилей тантаналарида қатнашиш учун республикамизга келган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. А. Сусловнинг Тошкентда самимий кутиб олиниши кадрлари билан бошланади. Фильмда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳамда республика Олий Советининг юбилейга бағишланган мажлисида ўртоқ М. А. Сусловнинг ёркин нутқи, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг доклади, қардош республикалар, Москва, Ленинград шаҳарлари вакилларининг қизғин табриклари ёркин ифодаланган. Тошкентдаги ҳарбий парад, меҳнаткашларнинг намойиши моҳирлик билан суратга олиниб, ихчам монтаж қилинган. Қардош халқлар вакилларининг Ўзбекистон меҳнаткашлари билан дўстона учрашувлари, М. А. Сусловнинг Тошкент тўқимачилари ҳузурида бўлиши ҳам фильмда ёркин, ҳаяжонли акс эттирилган. Фильм сценарийси мазмунли, тасвир қатори таъсирчан чиққан. Асар руҳига мос куйлар танланган.

Янги фильм «Ўзбектелефильм» ижодий уюшмасининг юбилей йилидаги жиддий ютуғи бўлиб қолади.

А. КАРИМОВ.

СССР Давлат мукофоти лауреатлари

ЧАШМА

ИЛМИЙ ОЧЕРК

Чоққина хона. Жавондаги турли тиббий адабиётлар орасида машҳур шифокорнинг қаламига мансуб бир қанча монографиялар ҳам кўзга ташланади. Улар узоқ йиллик бетиним изланишлар ва машаққатли меҳнат самараси. Фақат Иттифоқимиздагина эмас, ҳатто чет элларда ҳам юқори баҳога сазовор бўлган, ўзбек олимига катта шуҳрат келтирган «Трахея ва бронхларда пластик операциялар ўтказиш» деб номланган монографияни қўлга оламиз.

Гап орасида профессор устози Александр Николаевич Бакулевни эслади.

— Бирор ютуққа эришдингми, энди унинг сабабини излаб кўр, дерди. Борди-ю, бирор хатога йўл қўйсанг, дерди у, уни таҳлил қилиб кўр. Сабаби нимада? Бу китоб юзага келгунга қадар кўп қийинчиликларни енгиб ўтишга тўғри келди. Киши ўз ғоясини, ўйлаб, дилига тугиб қўйган ният-ўйларини амалга ошириш йўлида меҳнатдан сира чўчимаслиги кераклигини кўп уқдирарди устозим.

Мен ўз ғоямни рўёбга чиқариш учун Александр Николаевич ҳузурига йўл олдим. Албатта, унга орқа қилиб эмас, мени тўғри тушунинглар....

— Марҳамат, Фозил Файзираҳманович, — деди Бакулев мамнун бўлиб. Сўнг жиддий оҳангда сўзида давом этди. — Мавзу ниҳоятда актуал, докторлик диссертацияси сифатида ҳимоя қилса арзигулик.

— Айни муддао, — деди ёш ўзбек олими қатъий қилиб. — Сиз айтгандай бўлади.

— Бирор савол туғилиб қолгудек бўлса, тортинмай истаган вақтда мурожаат қилишингиз мумкин. Хўп, соғ бўлинг. Шу бугуноқ, шу дақиқаданоқ ишни бошлашингиз мумкин. Сизга рухсат.

Устоз ҳузуридан кўнгли тоғдек кўтарилиб чиққан шогирд ўша куниёқ ўз ғоясини, фикр-ўйини банд этган барча туйғуларини мумкин қадар тезроқ рўёбга чиқариш истаги билан ёнди. Бир вақтлар кўзига бамисоли ўтиб бўлмас сўқмоқдек туюлган нарса аста-секин унинг иродаси, ғайрат-шижоатига бўй эгиб таслим бўлиб борарди. Улуғ Ватан уруши йилларида ўз кўзи билан кўриб, «Нега энди шундай? Нима учун бу масалани ҳал этиб бўлмас экан?» — деган фикрларни баъзан эслаганида эти жунжикиб кетарди. Ким билади, эҳтимол, отаси ҳадеб «Сен шифокор бўлиб етишишинг, одамлар дардига малҳам қўйишинг керак» деб қулоғига қуймаганида, ҳозир у тиббиёт оламида изланиш олиб бормай, балки болалигида мурғак қалбини тўлқинлантириб юрган инженер бўлиб етишармиди?! Балки ҳозир у тиббиёт илмида ўзгартириш ишлаб чиқмай, техниканинг бирор соҳасида кашфиётга қўл ураётган бўлармиди?!

Аслида ҳам, у танлаган касбидан ҳеч қачон нолиб гапирган эмас. Қизиғи шундаки, кирган кўчангдан адашмай чиқишинг керак. Шу касбни танладингми, энди астойдил унинг этагини ушлашинг лозим. Биз ҳикоя қилаётган олим ана шундай фазилатлари билан ютиб кетди.

Ўттиз саккизинчи йили Тошкент давлат медицина институтини аъло баҳолар билан тугатиб, оператив хирургия кафедраси аспирантурасига кирди. Улуғ Ватан урушининг биринчи куниданоқ у фронтга йўл олди. Танк бригадаси медицина-санитария взводи командирлигидан учинчи Украина фронтининг эвакуация госпитали бош хирурглигигача бўлган йўлни босиб ўтди. Турли ярадорларни кўрди. Биров нозик кўкрагидан оғир яраланган, бошқасининг эса қорни қаттиқ шикаст еган. Кўкрагидан яраланганлар қорнидан ўқ еганларга нисбатан кўпроқ ҳалок бўлишарди. «Нега шундай? Бунга сабаб нима?..» Қўлига қурол, ҳам жарроҳлик тиғини ушлаган Фозил Файзираҳмонович шу каби саволларга жавоб ахтарарди. Фронт госпиталида ҳам кечаю кундуз ярадорлар орасида юраркан, «Нега? Нега шундай?» — деган муаммо калавасининг учини қидиргани-қидирган эди.

Шунинг учун ҳам уруш қаҳрамон халқимизнинг оламшумул ғалабаси билан тугагач, «Ўша негалар»ни ечишга бел боғлади. Аниқроқ қилиб айтганда, «ўша негалар»ни кандидатлик ишида илмий жиҳатдан батафсил асослаб берди. Борди-ю кўкрак қафаси ярлангудек бўлса, у ҳолда ҳаво шу кўкрак қафасининг ичига кириши натижасида нафас олишни анча қийинлаштириб қўяркан. Ҳавонинг кўкрак қафаси ичидаги асабларга таъсири туфайли бемор жуда оғир аҳволга тушиши, ҳатто ўлим ҳавфи туғилиши ҳам мумкин. Ниҳоят ёш олим шундай хулосага келди: демак, кўкрак қафасида операция ўтказиш учун уни кенг очиш керак экан. Бу билан ҳали изланиш ниҳоясига етмаган эди. Энди кўкрак қафаси кенг очилган чоғда нафас олиш функцияларининг бузилмаслик йўлларини қидириб топиш лозим эди. Бу мураккаб масала бир қанча тажрибалардан сўнг ойдинлаша борди. Ниҳоят нервларни новокаин дориси билан «қуршовга олиш» (блокада қилиш) асосида операциянинг бу усули муваффақиятли ишлаб чиқилди. Шундай қилиб, бу илмий иш кўкрак хирургиясининг дастлабки тараққий этиш даврида мазкур пробелмаларнинг ҳам назарий, ҳам амалий асосларига кўрсатма бўлиб хизмат қила бошлади. 1949 йилда Фозил Амиров ТошМИда ана шу мавзуда кандидатлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилганди.

Мана энди у яна бир муҳим мавзу устида қунт билан ўтирар экан, босиб ўтилган дастлабки довонга назар ташлаб, янгидан-янги туғилаётган «Нега? Нима сабабдан?» деган саволларга жавоб ахтарар, юзлаб манбаларни кўздан кечириб, лаборатория тажрибаларини бирма-бир ёзиб борарди.

— Маълумки, нафас олиш йўллари (трахея ва бронхлар) баъзи касалликлар билан жумладан сил, шиш хасталиклари билан оғрийди, — дейди Фозил Файзираҳмонович мавзунинг моҳият-мазмунини тушунтирар экан. — Бундай пайтда нафас олиш йўллари дардга чалинган бўлса-да, бироқ ўпка соғлом бўлиши мумкин.

Негадир яқин-яқинларгача нафас олиш йўлларида операция қилиш ниҳоятда оғир, айни чоғда нозик бўлганлиги учунми ёки операция қилиш усуллари ишлаб чиқилмаганлиги сабаблими, ҳар ҳолда жарроҳлар нафас олиш йўллари касалланган беморнинг битта ўпкасини, ҳеч бўлмаганда унинг бир қисмини олиб ташлашга мажбур бўлишарди. Бу шубҳасиз дардга чалинган киши учун ҳам нохушликлар келтириши турган гап.

Шу боисдан жарроҳлар олдида муҳим муаммо кўндаланг бўлиб турарди.

Нафас олиш йўлларининг анатомик тузилиши ва унинг физиологик функцияси шу қадар мураккабки, бу операцияларнинг янги усулини яратиш учун йўл-йўлакай бир қанча тўсиқларни енгиб ўтишга тўғри келарди. Ана шундай бир қанча муаммоларни ҳал этиш асосида ҳамда техника тараққиёти туфайли буларнинг ҳаммасини тажрибада синаб кўриб, сўнг унинг янги усулларини ишлаб чиқиш имконияти туғилган эди.

Эллик учинчи йилнинг 16 октябридан бошлаб Тошкент давлат медицина институтининг оператив хирургия кафедрасида дастлабки тажриба тариқасида хирургия усуллари яратила бошланди. То эллик бешинчи йилгача юздан зиёд турли тажрибалар қилинди. Бундай операцияларнинг баъзи бирлари клиникада ҳаёт имтиҳонидан ўтказилди. Шундан кейин кафедра коллективи бу ишларни янада чуқурроқ олиб бориш мақсадида академик Александр Николаевич Бакулев етакчилигидаги москвалик ҳамкасабалари билан ҳамкорликни мустаҳкамладилар. Ниҳоят, 1957 йилда А. Н. Бакулевнинг шогирди, Ленин мукофоти лауреати Е. Н. Мешалкин ўзбек ва москвалик олимларнинг тажрибасида синовдан ўтган усуллардан фойдаланиб, мамлакатимизда биринчи бўлиб одамнинг нафас олиш йўлларида муваффақиятли операция ўтказди.

Эллик саккизинчи йилгача бундай операциялардан бир нечта тури тажрибада ишлаб чиқилгач, Фозил Амиров томонидан докторлик диссертациясига тақдим этилди. Ўзбек олими 1959 йилда иккинчи Москва медицина институтида Ленин мукофоти лауреатлари, академиклар А. А. Вишневский, Е. Н. Мешалкин, профессорлар Лушников, Гуляевлар оппонентлигида докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди.

1962 йилда Фозил Амировнинг «Трахея ва бронхларда пластик операциялар ўтказиш» деб номланган ажойиб монографияси чоп этилди.

Маълумки, нафас олиш йўлларида операция қилиш усулларининг оғир бўлиши сабабларидан бири бемор операция пайтида ҳам тўхтовсиз нафас олиши керак. Шунинг учун ўзбек олими Ф. Амиров томонидан ишлаб чиқилган махсус интубация усули операция давом эттирилаётган чоғда беморга нафас олиш имкониятини яратиб беради. Интубация махсус узун резина (ёки нейлон) найча билан таъминланади.

Ўзбек олими монографиясига академиклардан А. Н. Бакулев, П. А. Куприянов, А. А. Вишневский, Б. В. Петровский, Л. К. Богуш, Е. Н. Мешалкинлар юқори баҳо берган эдилар. **«Авторнинг хизмати шунинг учун ҳам қимматлики,** — деб ёзган эди Ленин мукофоти лауреати, академик А. Н. Бакулев, — **на мамлакатимизда, на чет эл адабиётида мазкур проблема бўйича тўла ёритилган тадқиқот ишлари шу пайтгача йўқ эди». «Мен икки кеча ўтириб, монографиянгизни мириқиб ўқиб чиқдим. Китобдан сира бошимни кўтаргим келмасди»,** — деб ёзган эди табрик телеграммасида академик П. А. Куприянов.

БУНДАН ташқари Ф. Амиров гистологик тадқиқотлар олиб бориб тўқимага турли тикув материалларининг таъсирини ҳам аниқлади. Маълум бўлишича, ипак ипи тўқималарда реакция жараёнини туғдирар экан. Шу боисдан ҳам ипак ипи трахея ва бронхларни операция қилиш пайтида тикув материали сифатида яроқсиз деб топилди. Ўзбек олими бунинг ўрнига супрамид ипидан, монолит капрони ва нейлондан фойдаланишни тавсия этади.

Ҳозирги вақтда профессор Фозил Амиров ишлаб чиққан усул бўйича Москвада, Ленинградда, Киевда, Львов ва Тошкентда муваффақиятли операциялар ўтказилмоқда. Ўзбекистонда эса биринчи бўлиб, нафас олиш йўлларида операцияни республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, моҳир жарроҳ, профессор Восит Воҳидов амалга оширди. Трахея ва бронхларда хирургик операциялар ўтказишни ишлаб чиққанлиги ва уни клиника амалиётига муваффақиятли жорий қилганлиги учун мамлакатимиздаги бир группа олимлар қатори фан ва техника соҳасида 1974 йилги СССР Давлат мукофоти ТошМИ кафедраси мудири профессор Фозил Файзираҳмонович Амировга ҳам берилди.

— Менинг шу даражага етишувимда устозларимнинг хизмати беқиёс катта, — дейди Фозил ака мамнун бўлиб. — Мен ҳамма вақт А. Н. Бакулев, П. А. Куприяновлар хотирасига таъзим қиламан. Уларнинг қабри устида тиз чўкишга тайёрман. Шу билан бирга менга «Алифбени» ўргатган семипалатинсклик ўқитувчим Полина Ивановна Юдинанинг номини ҳам зўр ҳурмат билан тилга оламан. Чунки рус тили туфайли мен шу мавқега, шу ҳурмат ва эътиборга, шу бахтга эришдим.

Ҳозирги вақтда ТошМИнинг топографик анатомияли оператив хирургия кафедрасининг мудири, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, СССР Давлат мукофотининг лауреати, профессор Фозил Амиров раҳбарлигидаги ходимлар аллопластика усулларини илмий ва амалий жиҳатдан ишлаб чиқиш устида катта тадқиқот ишлари олиб боряпти.

Аслида ҳам бу олимнинг фаолияти гўё бир қайнар булоқ. Ундан кўпчилик баҳраманд бўлган ва бўлмоқда. Унинг мусаффо сувидан ичганлар булоқ кўзини топганга ҳам, унинг ҳаётбахш сувига ҳам тасанно айтмоқдалар.

Ўткир АБДУАЗИМОВ,
Миршароф МУҲСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ГАЗЕТХОНЛАР РАНЖИМАСИН

«Янгиер тонги» район газетасини зўр қизиқиш билан кузатиб бораман. Нимагадир кейинги пайтларда газетада босилаётган материаллар савияси пасайиб кетди. Хом-хатала ёзилган хабар, мақолалар кўринадиган бўлиб қолди. Стилистик, орфографик ва пунктуацион хатоларга йўл қўйилиши газетхонларни ҳақли равишда ранжитмоқда...»

Янгиерлик А. Норматовдан юқоридаги мазмунда хат олингач редакция уни текшириш ҳамда чора кўриш учун Сирдарё область партия комитетига юборган эди.

У ердан олинган жавобда айтилишича, хатда келтирилган фактлар текширишда тўла тасдиқланган. Йўл қўйилган камчиликлар учун айбдорлар жиддий огоҳлантирилган.

Ҳозирги пайтда область партия комитети «Янгиер тонги» газетаси фаолиятини яхшилаш юзасидан қўшимча тадбирлар кўраётганлиги жавобда таъкидлаб ўтилади.

СИЁСИЙ ТАРҒИБОТЧИЛАР СЕМИНАРИ

ТОШКЕНТ. Кеча бу ерда марксизм-ленинизм университетлари сиёсий ахборотчилар факультетлари ва сиёсий ахборотчилар мактаблари пропагандистлари ҳамда раҳбарларининг республика семинари иш бошлади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг ўринбосари М. Ф. Солдатов «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида оммавий агитация ишини янада такомиллаштириш вазифалари ҳамда сиёсий ахборотнинг асосий йўналишлари» темасида доклад қилди.

Семинарнинг биринчи куни Тошкент Олий партия мактаби партия қурилиши кафедрасининг мудири, тарих фанлари доктори А. Ғ. Абдунабиев «Сиёсий агитациянинг ленинча принциплари», фалсафа фанлари кандидати, Тошкент Олий партия мактабининг доценти Ф. П. Ким «Сиёсий онглилик ва унинг структура элементлари», Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг сектор мудири Р. Р. Раҳмонов «Сиёсий ахборотчини суҳбатга тайёрлаш ҳамда сиёсий ахборот методикаси», педагогика фанлари доктори, Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг ўқитувчиси М. Г. Давлетшин «Сиёсий ахборотнинг педагогик ва психологик асослари» мавзуларида лекция ўқишди.

Қишлоқ хўжалик фанлар кандидати Йўлдош Жуманиёзов бир неча йилдан бери Тўрткўл райони хўжаликларида «Қорақалпоқ сури» навли янги қоракўл қўйлари зотларини кўпайтиришда ўз ҳиссасини қўшиб келаётир. Суратда: Й. Жуманиёзов отарда.

С. Безносов фотоси.

ҚАҲРАМОНЛАР

Ғалаба рапортига имзо чекилгани ҳақидаги хушхабарни эшитиб, ёз ойларида рўй берган бир воқеа ёдимизга тушди.

Совхозга чошгоҳ паллада етиб бордик. Идора берк. Навбатчи телефонисткадан директорни сўрадик, далада, деди. Бош агрономни суриштирдик, сувчилар билан семинар ўтказаётганини айтди. Партия ташкилотининг секретари, ишчилар комитетининг раиси ҳам даладалигидан хабар топдик. Ҳамма далада, ҳосил ғамида эди, ўша долзарб кунларда!

Биз ҳам далага йўл олдик. Еркўк қуёш ёғдусида чўғ қаланган тандирдек ёнади. Иссиқ шабада юзларга урилиб, сароб кўзни қамаштиради. Йўлнинг икки чети пахтазор, пайкалларда чопиқ тракторлари карвони сузиб юрибди.

Поёнсиз пайкал бошида бош агроном Раҳмонқул Сувонқулов билан учрашдик. У эндигина семинарни тугатган экан. Қисқа суҳбатдан шуни англадик: хўжалик белгиланган норманинг эллик проценти миқдорида сув оляпти, шу сув билан юз процент майдондаги ғўзаларни суғориш, шоналар, гуллар, кўсакларни сақлаб қолишгина эмас, ҳосил ёнига ҳосил қўшиш керак. Семинарда шу ҳақда гап борибди. Эгатлараро жилдираб оқаётган бўтаноқ сув амалий машғулот ҳам ўтказилганидан далолат берарди.

Виждон инсон қалбида туғён ураётган эҳтиросларга асосланади. Ўша кунларда пахтазорларда жавлон ураётган салкам уч юз сувчининг қалбида оз сув билан катта майдонлардаги ғўзаларни қондириб суғориш, ҳосил нишоналари сони ва салмоғини ошириш иштиёқи туғён урарди. Деҳқонларда сувчилар ҳам агрономлардек тадбиркор бўлса, деҳқончилик маданияти юксалаверади, деган гап бор. Сувчилар шундай бўлиш орзусида кеча-кундуз манглай тери тўкиб меҳнат қиларди.

Совхоз директори Шамсутдин Титуевга ҳам (у ҳозир Оқолтин район партия комитетининг биринчи секретарлигига сайланди) пахтазорда дуч келдик. Унинг оёғида брезент этик, устида эски куртка, бошида сомон шляпа, юзлари чанг, киприклари, қошларига ҳам чанг қўнган, қўллари қорамой юқи. Сув танқислиги ҳақида гап очдик, у машина терими тўғрисида фикр юритди.

Совхоз пахтакорлари 14 минг тонна «оқ олтин» хирмони кўтарамиз, беш йиллик планни тўрт йилда адо этамиз дейишди. Лекин бу ҳамирдан қил суғургандек осон иш эмас эди. Шу сабабли ёз ойларининг жазирама кунларида манглай тери тўкиб меҳнат қилиш зарур эди. Улар амалда шундай қилдилар ҳам.

Оз сув билан 3900 гектар майдоннинг ғўзаси тўрт марта мириқтириб суғорилди. Беш марта узунасига, уч марта кўндалангига культивация ўтказилди. Йиллик минерал ўғит нормаси июль ойининг бошидаёқ бериб бўлинди. Лекин август ойининг охиригача органик ўғит солинди. Бегона ўтлар, ҳашаротлар қириб ташланди. Шуниси диққатга сазоворки, ғўзалар ёшлигиданоқ машина теримига мослаб ўстирилди.

Совхозда ўн бешга яқин миллат вакиллари яшаб меҳнат қилади. Дўстлик, биродарлик, ўзаро ҳамкорлик уларнинг жанговар шиорига айланган. Лекин талабчанлик ва онгли интизом учун кураш кучли, бирор киши бу қоидадан четга чиқа олмайди...

Совхоз давлатга 14.500 тонна «оқ олтин» топшириб ғалаба рапортига имзо чекилган куни шуларни ўйладик, пахтазор қаҳрамонларига ғойибона таъзим қилдик. Бугина эмас, хўжалик бир йилда пландагидан 5 минг 500 тонна кўп пахта тайёрлади, беш йиллик планни ўринлаб, келаси йил ҳисобига 4.500 тонна дурдона топшириб қўйди.

Ўтиб бораётган хўжалик йилининг фазилатлари яна нималардан иборат? Бу саволга Шамсутдин Титуев шундай жавоб қайтарди.

— Пахтачиликда фан-техника ютуқлари ҳукмрон кучга айланди, — деди у, — бу Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети доно раҳбарлигининг самараси! Эндиликда машина, ўғит, ирригация-мелиорация деҳқончиликнинг таркибий қисмига айланди. Аслини олганда, пахтачиликни ривожлантириш омиллари ҳам шулар. Кўз олдингизга келтиринг: совхозимиз йиллик пахта тайёрлаш топшириғини ўн бир иш кунида бажарди. Тўқсонта терим машинасини 150 механик-ҳайдовчи бошқармаганда, кунлик иш унуми муттасил ошириб борилмаганда бунга эришиб бўлармиди? Э. Зиёбоев, Қ. Маткаримов, Р. Эмирсуюнов, М. Ашуров, А. Асанов, Ш. Қаюмова каби донгдор механик-ҳайдовчиларимиз 200-250 тоннадан пахта териб, хирмонга қут-барака киритишди. Азамат механизаторларимиз ялпи пахтанинг 13 минг тоннасини «зангори кема»ларда териб бердиларки, биз улардан чексиз миннатдормиз.

Социалистик мусобақа қудратли кучга айланди. Бригадаларимизнинг ҳаммаси бу ҳаракатга қўшилиб, ғолиблик учун курашди. А. Мирзабеков, С. Муҳиддинов, А. Равшанқулов, Б. Жўраевлар бошлиқ бригадаларда гектаридан 40-41 центнер, Маъмур Эшонқулов бригадасида 43 центнер пахта олинди. Ўттиз тўққиз пахтачилик бригадасининг ўттиз тўрттаси беш йиллик топшириқни адо этиб бўлди. Мусобақа ғолиби ҳисобланган бўлимлар, бригадалар бошлиқларининг номларини кўплаб келтириш мумкин. Биз уларни хизматларига яраша муносиб тақдирлаймиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети хўжаликларни комплекс ривожлантириш, барча тармоқларни рентабелли қилиш вазифасини қўйди. Область ва район партия комитетлари бу вазифани муваффақиятли ҳал этишга моҳирлик билан бошчилик қилмоқдалар. Якун ташкилотчилик ишлари ва меҳнатга яраша бўлмоқда. Буни бизнинг совхозимиз мисолида ҳам кўриш мумкин.

Чорвадорларимиз бу йил пландаги 282 тонна ўрнига 300 тонна гўшт, 970 тонна сут тайёрладилар. Ҳар бош сигирдан соғиб олинаётган сут ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 200 литр кўпайтирилди, ҳар бош қорамолнинг тирик вазни 100 килограмм оширилиб, ўртача 600 килограммга етказилди. Давлатга дон, пилла, сабзавот маҳсулотлари сотиш топшириқлари ҳам ошириб адо этилди. Совхоз тарихида биринчи марта шундай катта муваффақиятга эришилди, хўжалик давлатга қарийб 4 миллион сўм соф фойда келтирди.

Сирдарё областидаги Пушкин номли совхоз коллективи юбилей йилини ана шундай қувончли якунламоқда, айни кезда келаси йилнинг порлоқ истиқболини кўзлаб иш тутмоқда. Шу кунларда совхоз далаларида 35 трактор ишлаб турибди, қисқа фурсатда пахта майдонлари шудгорланиб бўлинди. Ҳозир янги ерлар очиш қизғин давом эттирилмоқда.

Юбилей йилини яхши якунлаган совхоз коллективига келгуси йилда янги меҳнат зафарлари тилаймиз.

М. НАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

СОВЕТЛАР МАМЛАКАТИДА

МАЖБУРИЯТЛАР МУДДАТИДАН ОЛДИН

Мамлакатимизнинг ғарби — шимолидаги энг йирик Сегежа (Карелия АССР) шаҳридаги целлюлоза-қоғоз комбинатининг коллективи белгиловчи йил социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажарди. Корхона ишчи-хизматчилари қишлоқ хўжалиги учун зарур бўлган хомашёларни кўплаб ишлаб чиқардилар. Пландан ташқари 22 миллион сўмга яқин турли маҳсулот буюртмачиларга жўнатилди.

Ишчилар бу муваффақиятга илғор технология усулларидан самарали фойдаланганликлари туфайли эришдилар. Қоғоз ва қоп ишлаб чиқариш учун асосий хомашё ҳисобланган целлюлоза тайёрлаш қурилмаларини такомиллаштиришда 300 дан ортиқ инженер қатнашди. Комбинат коллективи йил охиригача яна қўшимча 12 минг тонна целлюлоза, 8,6 минг тонна қоғоз ишлаб чиқаради.

ҚАДИМИЙ МИНОРАНИНГ ҚАЙТА ТУҒИЛИШИ

Осетиядаги гўзал Терек дарёсининг чап қирғоғида ўтмишнинг ажойиб ёдгорлиги Татартуп минораси қад кўтариб турибди. Айни кунларда Ўзбекистондан келган мўйқалам соҳиблари бу ерда қайта тиклаш ишларини олиб бормоқдалар. Турли хил жилодаги сопол панноларни билан безалаётган минора деворлари ўзининг қадимий кўркини олади.

Татартуп минораси Темур даврида XIV асрда ажойиб санъаткорлар томонидан тикланган. 1829 йили бу ерга буюк рус шоири А. С. Пушкин келган эди. Ёдгорлик ҳақидаги хотираларни у ўзининг «Арзирумга саёҳат» номли асарида акс эттирган.

ЯНГИ ИНШООТ

Ашхободнинг жануби-шарқида, Копетдоғ тоғи бағрида янги йирик қурилишнинг биринчи навбати ишлари тугалланди. Янги иншоот қишлоқ ва посёлкаларни баҳорги сув тошқинларидан асрайди. Замонавий бу комплекс темир-бетон маҳсулотларидан қад ростлаяпти.

ЮБИЛЕЙГА БАҒИШЛАБ

Ватанимиз пойтахти Москвадаги йирик кинотеатрларда Белоруссия экран усталари томонидан яратилган фильмлар намойиш қилина бошланди. Бу кўрсатувлар «Беларусфильм» студиясининг ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланади. «Ота», «Рудобель республикаси» сингари қатор фильмлар совет ва чет эл томошабинларига манзур бўлган эди. Ана шу фильмлар билан бирга янги картиналар ҳам москваликларга кўрсатилмоқда.

(ТАСС).

ПЛАНЕТАМИЗДА

Совет Иттифоқидан миннатдормиз

ДАККА, 16 декабрь. **ТАСС мухбири Н. Поздняков хабар беради:**

Бангладеш халқининг озодлик учун кураш олиб борган ҳал қилувчи кунларида Совет Иттифоқи берган ёрдам ва мадад унинг хотирасида абадий сақланиб қолади, деди қишлоқ хўжалик министри Бангладеш тинчлик кенгашининг фахрий президенти Муҳаммад Абдус Озод Самад.

М. Самад Бангладеш халқининг миллий байрами — мустақилликка эришилганлигининг уч йиллигига бағишланиб, «Бангладеш — СССР» дўстлик жамиятида ўтказилган тантанали йиғилишда нутқ сўзлаб, миллатнинг тақдири ҳал этилаётган вақтда Совет Иттифоқи ёш республикани ҳимоя қилиш учун обрўси ва нуфузидан фойдаланди, деди. Министр Осиёда тинчлик ва ҳамкорликни таъминлаш учун Жанубий Осиё мамлакатларини бирлашишга даъват этди. Бошқа кўпгина соҳаларда бўлгани каби шу соҳада ҳам бизнинг мақсадимиз билан дўст Совет Иттифоқининг мақсади бир-бирига тўла-тўкис мос келади, деб таъкидлади у.

Бангладеш Коммунистик партияси Марказий Комитетининг раиси Мони Сингх, Халқ иттифоқи ҳукмрон партиясининг секретари А. Раззоқ, Миллий халқ партиясининг бош секретари П. Бхаттачарья, «Бангладеш — СССР» дўстлик жамиятининг президенти Суфия Камол ҳам йиғилишда нутқ сўзлаб, совет халқига самимий миннатдорчилик изҳор қилдилар.

«Умумий бозор» қароргоҳида музокаралар

БРЮССЕЛЬ, 16 декабрь. (ТАСС). Бугун «Умумий бозор» қароргоҳида Европа иқтисодий ҳамжамиятига аъзо бўлган мамлакатлар касаба союз, саноат доиралари вакиллари ва меҳнат министрларининг музокаралари бошланди. Музокараларда ишсизлик билан боғлиқ бўлган проблемалар муҳокама қилинмоқда. Маълумки, ҳозир «Умумий бозор»га аъзо бўлган мамлакатларда 4 миллионга яқин ишсиз бор.

Лекин, деб таъкидлайди «Либр Бельжик» газетаси, иш билан таъминлаш соҳасидаги аҳвол кундан-кун ёмонлашиб бормоқда. Европа иқтисодий ҳамжамиятига аъзо бўлган мамлакатларнинг автомобиль, тўқимачилик ва бинокорлик саноати соҳасида ишсизлар айниқса кўп.

ИКП САФЛАРИ ЎСМОҚДА

РИМ, 16 декабрь. (ТАСС). Партия билетларини алмаштириш ва Италия Коммунистик партияси сафларига янги аъзоларни қабул қилиш йиллик кампанияси муваффақиятли ўтмоқда. Ҳозиргача бир миллиондан ортиқ киши 1975 йил нусхасидаги билетларни олди. Кампания чоғида Италия Компартияси сафларига 11 мингдан ортиқ меҳнаткаш аъзо бўлиб кирди.

«ИНТЕРКОСМОС» ПРОГРАММАСИНИНГ РИВОЖИ

ПРАГА. (ТАСС). Бу ерда «Интеркосмос» программасида қатнашувчи социалистик мамлакатлар миллий координация органлари раҳбарларининг навбатдаги кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда Болгария, Венгрия, ГДР, Куба, Монголия, Польша, Руминия, СССР, Чехословакия вакиллари, шунингдек Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши секретариатининг вакиллари қатнашдилар.

Кенгаш қатнашчилари социалистик мамлакатларнинг космик физика, космик метеорология, космик биология, медицина ва космик алоқа соҳасидаги ҳамкорлик программаси доирасида ўтказилган иш натижаларини муҳокама қилдилар. Шу соҳалардаги ҳамкорлик муваффақиятли ривожланиб бораётганлиги ва ўтган йил ичида катта илмий аҳамиятга эга бўлган янги-янги натижалар олинганлиги айтилди.

ВАШИНГТОН. Суратда: АҚШ конгрессининг биноси — Капитолийнинг кўриниши.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ **БЕЛГРАД.** Бу ерда Югославия коммунистлар союзи Марказий Комитети Президиуми ижроия комитетининг мажлиси бўлди. Мажлисда Югославия коммунистлар союзи халқаро фаолиятининг баъзи масалалари ва ЮКС делегациясининг Европа коммунистик ва ишчи партиялари конференциясига тайёргарлик учрашувида иштирок этишга ҳозирлиги муҳокама қилинди. Бу учрашув 19 декабрдан 21 декабргача Будапештда ўтказилади.

◆ **ПАРИЖ.** Франция коммунистик партияси раҳбарларидан бир группаси СССР билан Франция ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилганлигининг 50 йиллигига бағишланган Совет—Франция виставкасини бориб кўрди. Франция Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари, Марказий Комитет секретарлари А. Вьеге, Р. Леруа, Г. Плиссонье ва Франция Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси Л. Фигер экспозиция билан қизиқиб танишдилар.

◆ **ЛОНДОН.** Англиянинг ғарбида жойлашган Эксетер шаҳрида фашизмга қарши курашувчи комитет ташкил қилинди. Комитет составига коммунистик ва лейбористлар партияларининг аъзолари, Девоншир графлиги касаба союзи ташкилотларининг вакиллари кирди.

◆ **ВАШИНГТОН.** Вакиллар палатасининг юридик комиссияси Нельсон Рокфеллернинг Қўшма Штатлар вице-президент лавозимига тайинланишини кўпчилик овоз билан маъқуллади.

◆ **НЬЮ-ЙОРК.** Бу йил Қўшма Штатларнинг кўпгина районларида газ танқислиги сезилмоқда. АҚШ ички ишлар министри Рожерс Мортон шуларни маълум қилди. Унинг фикрича, газ танқислиги оқибатида минерал ўғит ишлаб чиқаришнинг камайтирилиши сабабли келгуси йили ҳосилига салбий таъсир ўтказади ва ишчиларнинг ишдан бўшатилишига олиб келади.

◆ **ГАВАНА.** Кубанинг Пинар дель Рио вилоятида кофе йиғиштириш қизғин давом этмоқда. Ҳозирдаёқ 370 минг арроб (бир арроб 11,5 килограммга тенг) кофе йиғиштириб олинди. Бу — планда белгиланган миқдордан анча кўпдир. (ТАСС).

ЙИЛГА ТЕНГ 20 КУН

Корея Халқ Демократик Республикасида темир йўл транспортини ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Кейинги йилларда шарқий ва ғарбий Корея ярим ороли ҳамда саноат, қишлоқ хўжалиги районларини бир-бирига боғловчи бир неча янги йўллар қурилди. Мавжудлари эса такомиллаштирилди. Демократик Кореянинг ривожланаётган шимолий территорияси билан яқинда темир рудаси запаслари топилган янги районларни туташтирувчи темир йўл қурилиши жадал суръатлар билан олиб борилмоқда.

Қишлоқ хўжалиги ва саноат ишлаб чиқаришининг ривожланиши магистралларнинг кўпайишини талаб қилади. Вагон парки янги техника билан жиҳозланмоқда. КХДРда биринчи бўлиб Вонсан шаҳри вагонсозлари яқинда 125 тонналик вагон тайёрлашни ўзлаштирдилар. Шу вагонлар тўкиладиган юкларни туширувчи автоматик қурилмалар билан жиҳозланган.

Бугунги куннинг муҳим проблемаларидан бири — темир йўлларни электрлаштиришдир. Корейс экономистларининг ҳисоб-китобларига кўра, темир йўлларни электрлаштириш юк ташиш таннархини бешдан бир ҳисса камайтиради ва юриш тезлигини икки баравар оширади. Рачжин ва Чхонжин оралиғидаги 80 километрлик участка электрлаштирилиб бўлинди. Пхеньян-Соривон участкасида ишлар қизғин олиб борилмоқда.

Темир йўл тармоғининг кенгайтирилиши, электрлаштирилиши ва техника билан таъминланиш даражасининг юксалиши натижасида халқ Кореяси мустамлака даврида ташилган бир йиллик юкни ҳозир 20 кунда ташимоқда.

Ф. ЛЕСКОВ,
[АПН].

ЧИЛИНИНГ ҚОРА КУНЛАРИ

Родриго Рохас — «Сигло» газетасининг бош редактори, Чили Компартияси Марказий Комитети Сиёсий комиссиясининг аъзоси. Ҳарбий исёндан кейин фашизм жосуслари уни Сантьяго стадионидаги ўлим лагерига ташлашган эди. Жаллодлар Родриго Рохас иродасини букмоқчи бўлишди. Уни қийнашди, хўрлашди. Чилилик мард коммунист қийноқларга бардош берди, синовлардан мардона ўтди. Ниҳоят, у хунта турмасидан қочишга муваффақ бўлди. Чили Компартияси Марказий Комитети Сиёсий комиссиясининг қарорига мувофиқ Родриго Рохас жафокаш ватанидан чиқиб кетди. Қуйида Родриго Рохаснинг «Новости» матбуот агентлиги нашрга тайёрлаётган китобидан олинган парчанинг давомини ўқийсиз.

ДАҲШАТЛИ ҲУКМ

...Эртага яна сўроққа чақирамиз, деб мени кечқурун огоҳлантириб қўйишди. Эҳтимол, бу ҳаётимдаги сўнгги сўроқдир, деб ўйладим ўзимча. Тинка-мадорим қуриган, танамнинг «чиғириқ»дан яна бир ўтишига кўзим етмасди. Мен қийноқлар остида ўлиб кетаман, номим эса бедарак йўқолганларнинг расмий рўйхатига тиркаб қўйилади. Кейинчалик эса диктатура қурбонлари фахрий рўйхатидан ўрин олади.

Шу кеча ухлай олмадим. Оиламни, болаларимни ўйлаб ётдим. Улар ҳақида ҳеч нарса билмасдим, билолмасдим ҳам.

Навбатдаги кун бошланди. 12 октябрь, эрталаб соат 3 эди. Эшикларга тиркалган темир тўсиқларнинг сурилиши ва қулфларнинг очилишидан уйғониб кетдик. Қандайдир муҳим воқеа юз беришини ҳаммамиз ҳис қилардик. Янглишмаган эканмиз. Ҳар сафар турма назоратчилари кириб келганда маҳбуслардан кимнидир олиб кетар, биз унинг энди асло қайтиб келмаслигини билардик. Унинг жасади қайсидир кўчадан, ёки Мопочо дарёсидан топиларди. Бу гал ундай бўлмади. Одатдагидек, бир капрал ва уч солдат ўрнига бизнинг хонамизга бир капитан, уч капрал ва 15 солдат «ташриф» буюришди. Биз ҳаммамизни бошқа ерга кўчиришмоқчи ёки навбатдан ташқари йўқлама ўтказишмоқчи деб ўйладик.

— Рохас, биз билан юринг, — буюрди капитан.

Кийиндим. Одеялни елкамга ташлаб, ўртоқларимнинг кўзларига бир-бир қараб чиқдим. Улар лом-мим дейишмади, лекин кўзларидан жуда кўп маънони ўқиб олиш мумкин эди. Улар ҳам, мен ҳам энди кўришиш сира насиб этмаслигига қатъий ишонардик.

Мени ташқари олиб чиқишгач, солдатлардан иккитаси қўлларимга кишан солишиб, занжир билан боғлаб олишди. Стадионнинг ички коридори бўйлаб мени боғга қараб ҳайдаб кетишди.

Солдатлар сукут сақлаб одимлар, мендан беш қадамча олдинда капитан борарди. Икки ёнимдан икки солдат юрар, қолганлари эса автоматларини ўқталганча орқамдан келишарди. Кўзимни боғлашмагани учун юлдузлар ёруғида бизни кутиб турган солдатларни ажратиш қийин эмасди. Улар формаси билан стадионда турма назоратчилари ролини бажараётган ҳарбийлардан фарқ қилишарди. Булар ҳарбий-ҳаво кучларининг солдат ва офицерлари эдилар.

Бир неча дақиқадан сўнг ҳаммаси равшан бўлди. Машиналар чироғини ёқиб, буйруқлар бера бошлашди. Солдатлар сафга тизилишди. Бир капитан менга яқинлашди ва ҳибсга олинганимдан бери биринчи марта фамилиям олдига «сеньор» сўзини қўшиб мурожаат қилди:

— Сеньор Рохас, ватанга хиёнат қилганингиз ва Чилига душман ҳокимиятда хизматда бўлганингиз учун ҳарбий кенгашнинг қарори билан сиз ўлимга ҳукм этилгансиз. Ҳукм дарҳол ижро этилади. Бирор истагингиз борми?

— Ҳа, мен тик туриб, кўзи боғлоқсиз, қўлимдаги кишансиз, мени қатл этиш буюрилган солдатлар кўзига тик қараб ўлишни истайман.

— Бу мумкин эмас. Сиз хиёнат қилганингиз учун ҳукм этилгансиз. Хоинларни эса орқадан отиб ўлдиришади. Бошқа тилакларингиз йўқми?

— Мен ўз ватанимга ҳам, ўз эътиқодимга ҳам хиёнат қилганим йўқ. Менинг сўнгги истак учун ҳуқуқим бор ва илтимос сиздан, капитан, менинг илтимосимни қўмондонлигингизга расмий равишда билдирсангиз.

— Хўп, яхши, сеньор... Бунга ҳаққингиз бор дейлик... Яна нима истайсиз?

— Менда яна бир истак бор. Пиночет, Ли, Мерино ва Мендосалар орқасидан отиб ташлансин. Сотқин — ўшалар!

Капитан менга ғазаб билан мушт туширди. Мени ердан бир неча солдат зўрға кўтариб олишди. Чунки Пиночет армиясининг шоввоз капитани бақувват эди. Мен эса ҳолдан тойган, бунинг устига оёқ-қўлимда кишан.

Кўзимни боғлаб, шу яқин орадаги дарахт ёнига судраб боришди. Мени дарахтга арқон билан чирмаб боғлашди. Мен даҳшатли буйруқни, милтиқларнинг шиқирлаганини эшитдим. Пешанам, қўлларим, елкаларимга совуқ тер қалқди. Тишларимни қисдим. Онам, рафиқам, болаларим кўз ўнгимдан ўтди. Луис Корваланни эсладим. Шу бир он ичида менинг партиядаги бутун ҳаётим кўз олдимга келди... Мен отишларини кутиб турардим. Ниҳоят буйруқ берилди.

— Диққат... Нишонга ол... От..

Мен буйруқ берган ўша офицернинг овозини, менга отилган ўқлар товушини асло унутмайман. Лекин менга бирорта ҳам ўқ тегмади. Яна буйруқ эшитилди:

— Отилмасин! Ҳукм ўзгартирилди.

Мен омон қолган эдим. Мени отишмади. Ана шундагина мен қўрқувни чинакам ҳис этдим. Фақат шундагина ҳокимиятни босиб олганларнинг қўлидан нималар келиши мумкинлигини тўла тушундим. Бу ҳамма учун бўлган қўрқув эди. Ҳимоясиз бир маҳбус устидан ёлғондакам отиш ҳукмини ижро этган, уни ваҳшиёна руҳий ва маънавий қийноққа солган бундай кишилар ҳар қандай жиноятга ҳам қодирдирлар.

Кўзимдаги боғични ечишди. Ҳозиргина мени «отган» ҳарбий ҳаво кучларининг солдатлари яшил юк машинасига ўтириб, стадиондан жўнаб қолишди. Мени урган капитан ғойиб бўлди. Солдатларга энди бошқа офицер командирлик қилаяпти...

(АПН).

КУН ТАРТИБИДА — ТУРИЗМ

Мамлакатимизда туризм кейинги йилларда беқиёс ўсди ва у дам олишнинг энг оммавий тури бўлиб қолди. Чунки бизда туризм фойдали ҳордиқ чиқаришнинг энг қулай формаси бўлишдан ташқари маданий ва ғоявий савияни ошириш, саломатликни мустаҳкамлаш воситаси ҳамдир. Шу боисдан партия ва ҳукуматимиз тўғри уюштирилган туризм ва экскурсия аҳамиятини таъкидлаб, мамлакатимизда туризмни ривожлантириш ҳақида ҳамиша ғамхўрлик қилиб келадилар.

Актив дам олишнинг бу формасини кенг пропаганда қилиш Тошкентда ўтказилган зонал семинарнинг бош мавзуи бўлди. Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон, Жанубий Урал ва Ғарбий Сибирь журналистлари 16 декабрда «Саёҳат» меҳмонхонасининг мажлислар залига тўпландилар. Семинарни Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг раиси З. И. Есенбоев очди.

«Беш йилликнинг белгиловчи тўртинчи йилида туризм ва экскурсия ишлари якунлари ҳамда келгуси режалар ҳақида» ВЦСПС туризм ва экскурсиялар бўйича марказий Советининг бўлим мудири Ю. А. Карташов доклад қилди. Нотиқ туризмнинг моддий базаси, айниқса йил бўйи фойдаланиш мумкин бўлган туристик базалар, чунончи, меҳмонхоналар, кемпинглар ва бошқа туристик базалар сони ортиб бораётганини алоҳида таъкидлади. Ҳозирги пайтда саёҳатлар маршрути сони 5 мингтадан ошиб кетди. Доҳий В. И. Ленин қадамжолари бўйлаб ишлаб чиқилган маршрутларнинг ўзи 50 га яқинлашиб қолди.

Чет эл туризми тараққиёти тўғрисида йиғилганларга СССР Министрлар Совети қошидаги чет эл туризми бош бошқармасининг бўлим бошлиғи муовини С. П. Запрометов муфассал ахборот берди.

«Турист» журнали бош редактори Б. В. Москвин ва сўзга чиққан бошқа нотиқлар туризм пропагандасини яхшилашга оид фикр-мулоҳазаларини ўртоқлашдилар, тажриба алмашдилар. Семинар қатнашчилари бугун «Чимён» туристик базасини бориб кўрадилар.

РЕСПУБЛИКАМИЗ ҚУРИЛИШЛАРИДА

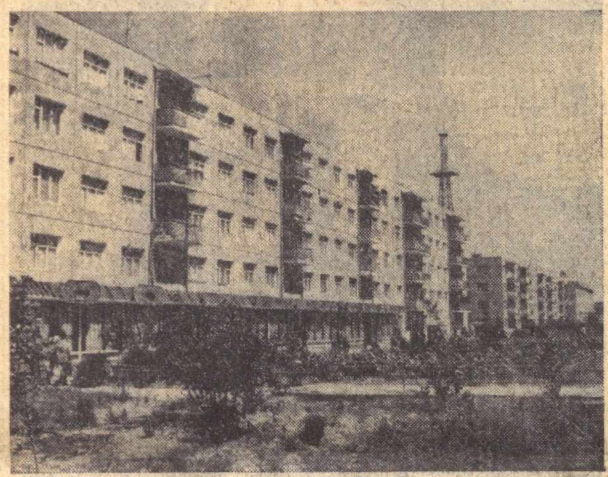

Республикамиз шаҳар ва қишлоқларининг кўрки кун сайин ўзгариб бормоқда. Янги-янги уй-жойлар, равон йўллар қурилиб унинг жамолини очмоқда. Суратларда: 1. Советобод шаҳрида Андижон сув омбори тўғони қурувчилари истиқомат қилмоқдалар. Уларнинг ўғил-қизлари мана шу янги мактабда ўқишади. 2. «Қаршистрой» бошқармасининг биноси. 3. Қарши шаҳрининг Ленин кўчасида қурилган магазин.

З. Пенсон фотолари.

СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

Тошкент халқаро турнирида

ИЗЧИЛЛИК КЕРАК... ДАДИЛЛИК-ЧИ?

Бундан ўн беш йил муқаддам Тошкентда ўтказилган Осиё мамлакатларининг биринчи халқаро шахмат турнирида республикамиз вакиллари ғолиб чиқишган эди. Худди ўша жойда ўтаётган аёллар биринчи халқаро турнирида ҳам ҳозирча тошкентлик шахматчи пешқадамлик қилиб турибди. Вакил юборган мамлакатлар сони бўйича ҳам, иштирокчилар малакасининг ўртача коэффициенти жиҳатидан ҳам бу сафарги турнир юқорироқ даражада экани муқаррар.

Қизғин курашларга бой ушбу халқаро мусобақанинг учдан икки қисмига якун ясалди. Олтинчи турда мусобақа пешқадами тошкентлик спорт мастери Алла Мкртичан кўпгина халқаро шахмат анжуманларининг лауреати венгриялик тажрибали мастер Ева Каракашга қарши қора доналар билан ҳиндча ҳимояни танлади. Аммо мўлжаллаган вазиятга эришолмай анчагина қисилиб қолди. Шунда ўз шоҳи позициясини заифлаштириш ҳисобига бўлса ҳамки, сипоҳларини исканжадан бўшатиш йўлини топди. Каракаш ҳиёл сустроқ ҳаракатлар билан бандлигида Мкртичан чиройли комбинация ишлатиб, кетма-кетига эришилган бешинчи ғалабасини нишонлади. Қирғизистон вакили Бакита Самаганова чинакам қобилиятли шахматчи. Бироқ ҳал қилувчи пайтда иккиланиш одати бор. Дадилликнинг етишмаслигидан кўпгина яхши ўйинларни бой бериб қўймоқда. Польшалик халқаро мастер Эреньскага ҳам у худди шу важдан ютқазди.

Ўзбекистон чемпиони мастерликка номзод Любовь Гольдманда эса аксинча: дадиллик етарли-ку, лекин изчиллик камлик қилаяпти. Шу куни у москвалик халқаро мастер Татьяна Затуловскаядан енгилди. Халқаро мастер Валентина Борисенко ГДРлик Анна Михелга, Доно Қурбонова, олмаоталик Аида Муслимовага, болгариялик Румяна Гоцева, чехословакиялик халқаро мастер Квита Эретовага ютқазди. Львовлик халқаро мастер Марта Шуль руминиялик ёш мастер Маргарита Мурешандан енгилди.

Мусобақанинг иккинчи ярмини бошлаб берган еттинчи турда дадиллик изчилликдан устун келди: Любовь Гольдман Бакита Самаганованн ютиб чиқди. Доно Қурбоновага назариядан камқувватлиги халақит беряпти. Бу гал Эреньскадан енгилди. Тиришқоқлик билан ўйнаётган Муслимова анча вақтгача мувозанатни сақлашга эришса-да, бешинчи соатда ҳисобдан янглишиб Шульга ютқазди. Ёш мастер Анна Михелнинг ўйинлари томошабинларга жуда маъқул тушмоқда. Унинг кутилмаган зарбаларини даф эта олмаган халқаро мастер Каракаш ёш рақибини чин кўнгилдан ғалаба билан табриклади. Энг ёш иштирокчи Гоцева билан энг тажрибали халқаро мастер Борисенко учрашуви беш соат давом этиб, охири битимга имзо чекиш билан тугади. Мкртичан—Мурешан ва Затуловская — Эретова учрашувларида ҳам шундай натижа рўй берди.

Навбатдаги саккизинчи турда Гольдман Қурбоновани 18 юришда мағлуб этган бўлса, икки ўйин 24 юришдаёқ ниҳоясига етди: Затуловская Самаганованн, Каракаш эса Гоцевани ютди. Эреньска билан Шуль, Муслимова билан Мкртичан ва Мурешан билан Михель ўйини дуранг бўлди. Эретова Борисенкодан енгилди.

9-турда Каракаш Борисенкони, Затуловская Қурбоновани ютди. Беш учрашувда очколар баҳам кўрилди. Тўққиз имкониятдан олти яримтадан очко олган Алла Мкртичан билан москвалик Татьяна Затуловская жадвалнинг энг юқори поғоналарида бормоқдалар. Х. Эреньска 6, М. Мурешан 5,5, Муслимова, Шуль ва Михель 5 тадан очкога эга. Яна 4 тур бор.

М. МУҲИДДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» шахмат шарҳловчиси.

СПОРТ. БЕЛЛАШУВЛАР. ОЧКОЛАР

СУЗИШ. Украина пойтахтида спортнинг мазкур тури бўйича СССР кубоги учун мусобақалар бўлди. «Зангори йўлкалар» бўйлаб куч синашувларда кўнгилли спорт жамиятлари марказий Совети терма командалари иштирок этдилар. Совриндорлик баҳсида тошкентлик сузувчи, халқаро классли спорт мастери А. Волкова муваффақият қозонди. «Меҳнат» спорт жамияти аъзоси турли масофага берилган кўп кураш стартларида брасс усулида сузиб, 4950 очко жамғарди, фахрий иккинчи ўринга кўтарилиб, Тошкентга кумуш медаль совриндори бўлиб қайтди.

ХОККЕЙ. Тошкентнинг «Бинокор» командаси хоккейчилари сафарда икки учрашув ўтказдилар. Улар Тюменнинг «Рубин» коллективи билан дастлабки ўйинда очколарни баҳам кўришган эди. Такрорий ўйинда эса хоккейчиларимиз мезбонларга ютқазиб қўйишди. «Рубин» дарвозасига бир шайба киритиб, қўш шайба ўтказиб юбордилар. Шундай қилиб бинокорчилар ҳисобидаги очколар 25 тага етди. «Бинокор» ўз зонасида ҳамон пешқадамлик қилмоқда. Тошкентликлар кеча Березникининг «Титан» командаси билан куч синашдилар. Бугун бинокорчилар мазкур команда билан такрорий ўйиндан кейин Тошкентга қайтадилар.

ЧАНҒИ УЧИШ. Республика пойтахти яқинидаги Чимён тоғи этаклари яна гавжумлашиб қолди. Чанғи учиш ишқибозлари ўзлари ёқтирган машғулотларни бошлаб юбордилар. Момиқ қор устида, тоза ҳаво қўйнида тезликни ошириш маҳорат талаб қилади. Дастлабки мусобақалар ҳам бўлиб ўтди. Тошкент очиқ биринчилигида иштирок этиш учун республиканинг турли спорт жамиятлари, клублари, шаҳар ва қишлоқларидан 70 га яқин чанғичи ташриф буюрди. Қишки спорт мавсумининг биринчи ғолиблари ҳам аниқланди. Спартакчи С. Ҳасанов, «Чотқол» спорт клуби аъзоси В. Пашкуденко ва «Меҳнат» спорт жамияти вакили И. Савинлар ғолиблик қилишди.

ГИМНАСТИКА. Ростов-донлик Людмила Турищева билан Николай Андрианов [Владимир] мамлакатнинг 1974 йилги энг яхши гимнастикачиси деган номга сазовор бўлишди. Улар учун спорт мутахассислари ҳамда журналистлар энг кўп овоз бердилар. Спорт лауреатларига «Советская женщина» ва «Молодой коммунист» журналларининг совринлари берилади.

СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00— МОСКВА. 17.45 — ТОШКЕНТ. 17.55 Бадиий гимнастика. 18.45 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00— **«Ахборот».** 19.15 — Миллионлар ленинча университети. 19.30 — Беш йилликнинг зарбдор қурилишларида. 19.55 — Ота-оналар университети. 20.35 — Ўн минут музика. 20.45 — **«Ахборот».** 21.05 Концерт. 22.00 — МОСКВА. **«Вақт».** 22.30 — **Хоккей: СССР— ЧССР.** **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатуви. 17.45 — МОСКВА. 18.15 — Фан оламида. 18.45 — Янгиликлар. 18.55 — Эфирда «Молодость». 19.45 — **Тўпли хоккей:** «Динамо» (Москва) — АСК (Хабаровск). 20.15 — «Колокольчик» театри. 20.30 — СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси В. Г. Афанасьев телетомошабинлар саволларига жавоб беради. 21.00 — Сизнинг фикрингиз. 22.00—Мардлик—мангулик. 22.30 **Марҳабо, талантлар.** Самарқанд область ҳаваскорларининг чиқиши. **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 19.00 ТОШКЕНТ. 19.40 — **Чекист ҳақида қисса** (бадиий фильм). 21.05— Тошкент янгиликлари. 21.20 — Ишга таклиф. 21.35 — Белгиловчи йил вахтасида.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 18/XII да **Риголетто,** 19/XII да **Спартак,** 20/XII да **Марварид изловчилар.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 18/XII да **Ажал минораси,** 19/XII да **Қароқчилар,** 20/XII да **Олтин девор.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 19/XII да **Беш кунлик куёв** (16.00).

КИНО

Париждаги ўғирлик — «ҚОЗОҒИСТОН», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Маккеннинниг олтинлари — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Есения — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Сотқин — «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Анжелика — фаришталар маликаси — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Бегоналар бизники деса, бизникилар бегона дейди — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Майсиникулик киши — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА

ТЕЗ КУНДА
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
Ш. ТАМКИН асари, С. ХАЙИТБОЕВ музикаси.

ТУРКМАН ҚИЗИ (КИМНИНГ БОЛАСИ)

2 парда; 4 кўринишли музикали драма.
РЕЖИССЁР — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист А. Г. РАҲИМОВ.
Рассом — В. СТОРОЖЕВ.
Дирижёр — Э. ТОШМАТОВ.
Концертмейстер — А. Б. МАЛИНА.
СПЕКТАКЛДА: Ўзбекистон ССР халқ артистлари: С. ХУЖАЕВ, М. ЮНУСОВ, Т. ЖАЪФАРОВА, Э. ЖАЛИЛОВА; Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: А. АБДУРАҲМОНОВ, А. ЮСУПОВ, А. МИРЗАЕВА ва бошқалар қатнашадилар.

ЎРТА ОСИЁ ЛОЙИҲА-МОНТАЖ ИШЛАРИ БОШҚАРМАСИ ҲУЗУРИДА
23 ДЕКАБРДА
ускуналар монтажи бўйича алоқа монтажчиларини тайёрлайдиган
БИР ОЙЛИК КУРСЛАРДА
МАШҒУЛОТЛАР БОШЛАНАДИ

Тингловчиларга 55 сўм стипендия берилади ва улар ётоқхона билан таъминланадилар.

Курсларга 9-10-синф ҳажмида маълумотлилар ва Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтганлар қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-107, Қирққиз кўчаси, 21-уй (2, 3, 14, 33, 50, 54-автобуслар, 6, 7, 11, 3, 16-троллейбусларнинг «Волгоградская кўчаси» бекати). Телефонлар: 77-64-49; 77-76-46.

Ўзбекистон радиоси коллективи кекса журналист, Фарғона водийси бўйича мухбир

Жўра МУКАРРАМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдиради ва марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

БУГУН ТОШКЕНТДА «РИВОЖЛАНГАН СОЦИАЛИЗМ ШАРОИТИДА ГЕОГРАФИЯ ФАНИ ВА ТАЪЛИМИНИНГ РОЛИНИ ОШИРИШ» МАВЗУИГА БАҒИШЛАНГАН РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ОЧИЛАДИ

ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДА

Йирик совет географи, академик И.П. Герасимов давримиз географиясини конструктив география, яъни табиий ландшафтлар ҳамда территориал ишлаб чиқариш комплексларини, чунончи, иқтисодий районларни ҳар томонлама чуқур ўрганиб, улардан оқилона фойдаланиш, янги комплекслар бунёд этишга қаратилган география, деб атайди.

Шу муносабат билан совет географларининг диққат марказида айрим территориялар табиати, хўжалиги, аҳолиси ривожланишининг умумий тенденцияларини аниқлаш, унинг оқибатларини олдиндан айтиб беришдек ниҳоятда мураккаб ва зарурий масала ётади.

Маълумки, Обь ва Иртиш дарёлари сувини Ўрта Осиёга келтириш масаласи ҳозирда кўпчиликнинг диққат-марказида турибди. Шу муносабат билан республикамиз географлари ҳам бу проблема устида жиддий иш олиб бормоқдалар. Бунда географлар илмий тадқиқотининг бошқа фан вакиллари тадқиқотидан маълум афзаллиги ҳам бор: иқлимшунос, тупроқшунос, биолог ва бошқа мутахассислар ўлкамизга Сибирь сувлари келтирилгач, иқлим, тупроқ, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси каби айрим компонентларда қандай ўзгаришлар содир бўлишини аниқлаш билан шуғуллансалар, географлар ўлкамизнинг бир бутун географик муҳити тақдирини олдиндан айтиб беришлари лозим. Бинобарин, илмий-географик прогнознинг келгуси тараққиёти географларимизнинг замон талабига, турмуш эҳтиёжларига қай даражада ҳозиржавоб эканлигини белгилайди.

Республикамиз географлари олдидаги энг актуал масалалардан бири Ўзбекистоннинг ишлаб чиқариш кучларини жойлаштириш ва ривожлантириш юзасидан кенг географик тадқиқот ишлари олиб боришдир.

Республикамиздаги географик тадқиқотларнинг истиқболи аввало, кўплаб юқори малакали мутахассис кадрлар тайёрлаш масаласи билан боғлиқ. Ҳозир Ўзбекистонда география фанлари соҳасида беш юздан ортиқ илмий ходим ишлаб турибди. Булар орасида 15 фан доктори, 140 дан ортиқ фан кандидати бор. Бироқ, бу миқдор географик тадқиқотларга бўлган талаб тобора ўсаётган ҳозирги даврда етарли эмас, албатта.

Олий маълумотли географлар Тошкент ва Самарқанд Давлат университетларидан ташқари республикамиздаги кўплаб педагогика институтларида тайёрланмоқда. Бизнингча, илмий-педагогик географ кадрлар тайёрлаш сифатини янада яхшилаш йўлларидан бири — бу жараённи маълум даражада марказлаштиришдан иборат. Чунончи, республикамиз доирасидагина эмас, балки бутун Ўрта Осиёда асосий географик марказ ҳисобланувчи Тошкент Давлат университетида юқори малакали географлар тайёрлашни бирмунча кўпайтириш имкониятлари мавжуд. Бундан ташқари, халқ хўжалиги эҳтиёжларини назарда тутиб, республикамиздаги бирор ўқув юртида табиатни муҳофаза қилиш бўйича мутахассислар тайёрлаш вақти келди.

Ўйлаймизки, 18 декабрда Тошкент шаҳрида ўтказиладиган «Ривожланган социализм шароитида география фани ва таълимининг ролини ошириш» темасига бағишланган республика юбилей илмий конференцияси бу каби муҳим илмий ҳамда ташкилий масалаларни кенг муҳокама қилиб, фанимиз тараққиётига муносиб ҳисса қўшади.

Р. РАҲИМБЕКОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси қошидаги республика география жамиятининг илмий секретари, Тошкент Давлат университети доценти.

ХИЗМАТИНГИЗ ШУМИ?

ТЎЙ БЮРОСИДАГИ ҲАНГОМАЛАР

Бир хат изидан

«Халқимизда йигит умрида бир марта уйланади, қиз бир марта турмушга чиқади деган нақл бор. Афсуски, не-не умидлар билан қилган тўйимиз карнай-сурнайсиз ўтди. Ошна-оғайни, қариндош-уруғлар олдида, айниқса қудалар олдида жуда мулзам бўлдик.

Наҳотки санъатчилар уюшмаси — тўй бюроси ишини назорат қиладиган ташкилот бўлмаса?..

С. МУРОДОВ,
Тошкент область Советн депутати».

Саттор отанинг Қорасув бўйидаги ҳовлисига тушданоқ узоқ-яқиндан одам йиғила бошлади. Ота энди бир оз дамини олса бўлади. Соат бешларда карнайчи-сурнайчи, созандаларга машина юборса бас. Уёғидан ҳам кўнгли тўқ. «Тошкентда тўй бюроси деган идора очиб, хўп қилишди-да. Шаҳарликларнинггина эмас, бизга ўхшаш чор-атрофдаги қишлоқ аҳолисининг ҳам мушкули осон бўлди». Ота шу гапларни хаёлидан ўтказар экан, бир ой олдин шаҳарга тушгани, ўша идоранинг бошлиғи Асилхўжа Алихўжаев ҳамқишлоқ бўлиб чиққани, унинг, айтганингиздан ҳам зиёда бўлади, отахон, деганини эслади.

Орадан чаққон пазанда ош дамлагунча фурсат ўтди. Шаҳарга кетган машина ҳам кўринди. Аммо, ундан бирин-сирин тушиб келган санъаткорлар орасида на сурнай-карнайчи ва на рақкоса бор эди. Асилхўжа: «Сурнайчи келиши билан юбораман, ҳозирча шулар амаллаб туришсин», — деганмиш. Авжи тўй мавсуми кезлари бу ваъдага ишониш қийин. Саттор отанинг кўнгли шуни сезиб турарди. Ана келиб қолар, мана келиб қолар билан мўйсафидлар ҳамроҳлигида қуданикига қандай бориб келганини ҳам билмади.

Карнай-сурнай ташвиши ҳам бир бўлди-ю, тўйга йиғилганларнинг майда-чуйда гаплари ҳам бир бўлди. Айниқса, қариндош-уруғларнинг қочириқ гаплари жуда ўтиб кетди. Салкам ўттиз йил Тошкент трактор заводида меҳнат қилиб, ҳамиша раҳмат эшитиб келган, ҳалол меҳнатлари учун Ленин ордени билан тақдирланган ота бу гаплардан жуда гангиди, ўзини қаёққа қўйишни билмай қолди.

Хайрият, қўшниларнинг биридан жўяли маслаҳат чиқди. Шу захоти нариги қишлоққа машина юбориб, базмдан «прокат»га сурнайчи олиб келишди. Лекин тўйдан файз қочган, санъатчилар бор маҳоратини намойиш қилишса ҳам кўнгил ҳижил эди. Тўй анча совуқ ўтди. Ош ошда қолиб кетди, кабоб қўрада.

* * *

Тўй ўтди. Саттор ота янги келини Муяссархон ҳар салом берганида хижолат тортиб, бир этдан тушади. Ниҳоят аламига чидай олмай шаҳарга отланди, Ўзбекистон Давлат филармонияси қошидаги тўй бюросига борди. Иттифоқо, сурнайчилар бригадаси бошлиғини кўриб қолди-ю, енгидан тутди: «Отахон, менда ҳеч бир гуноҳ йўқ, ҳамма ишни Асилхўжа қилди. Бизни бошқа тўйга юборган ҳам ўша». А. Алихўжаев эса сурнай-карнайчилар бетоб бўлиб қолишди, уларнинг ўрнига ҳеч кимни топа олмадим, деб қутилмоқчи бўлди. Қисқаси, ота айб сурнайчи Саттор Бекмуродов, карнайчи Бахтиёр Хўжамқуловдами, ёки тўй бюроси бошлиғи Асилхўжа Алихўжаевдами, билолмади.

Кейинчалик тўй бюросидагилар отадан узр сўраб, 240 сўмни қайтариб беришди. (Ота юз сўмини олмади, «ўша гармон билан бўлса-да, тўйимизни ўтказиб берган хоразмлик ҳаваскорларга беринглар, исми-шарифларини билмайман», — деди). Тўй бюроси бошлиғи ишдан олинди. Ҳалиги қаллоб карнайчи-сурнайчилар тўй бюроси гувоҳномасидан маҳрум этилди.

Хуллас, бир қараганда ҳақ жойида қарор топгандек: меҳнаткашларни ранжитаётган кишилар маданий хизмат кўрсатишдан четлатилди. Аммо, Саттор ота ҳамон мана шу хаёлларга боради: «Тўй бюроси эшиги олдида очиқ савдо бўлар экан. Нархига келишилгач, санъатчилар ёки тўй қилаётган киши ичкари кириб, йўлланма ёздириб оларкан. Демак тўй қилувчилар кассага алоҳида «санъатчилар» киссасига эса яна бошқа пул тўлаши керак шекилли. Ҳа-а, гап буёқда экан-да».

Тўй бюроси ҳозирча меҳнаткашларга том маънода маданий хизмат кўрсатувчи ҳожатбарор идорага айланмаган экан, дўрмонлик Саттор акага ўхшаш хомушлар, бюро ишидан зада бўлганлар кўпайиши мумкин.

* * *

Ўзбекистон Давлат филармонияси қошида тўй бюроси очилган эди. Янги идора расман иш бошласа-да, шу пайтгача унинг фаолиятини белгилаб берувчи ҳужжат — тўй бюроси тўғрисида Низом йўқ. Идора иши ҳақидаги Низом лойиҳаси эса шу пайтгача тасдиқланмаяпти. Маданият ва молия министрликларидаги ўртоқлар биргалашиб ҳал этиши лозим бўлган бу ҳужжат ҳали анча хом, баъзи моддалари эътирозли. Жумладан 2-модданинг бир бандида шундай дейилади: «Тўй бюроси профессионал ижодий ижрочи кучлар орасидан кичик-кичик артистлар бригадаларини тузади». Баъзи маълумотларга қараганда Тошкентда август—сентябрь ойларида ҳар куни 150—200 та тўй бўларкан. Тўй бюроси Тошкент шаҳридан ташқари пойтахт области, Жиззах ва Сирдарё областларининг шаҳар ва районларига ҳам хизмат қилаётгани эътиборга олинса, шунча тўйини табиийки, профессионал артистларнинг ўзларигина эплай олиши гумон. Шу боисдан ҳаваскорларни уюштириш йўлини топиш керак. Ана шунда бюро янада бақувват бўлади.

Назаримизда, тўй бюросининг обрўсини мустаҳкамлаш мақсадида қатор тадбирлар ўтказилиши зарур. Айтайлик шофёрлар қоидани озгина бузса, дарҳол тартибга чақирилади, жазоланади. Санъаткор ҳам бюро буюртма олган тўйга бормаса, жамоатчилик, маҳалла комитетлари, қишлоқ Советлари ва уй-жой бошқармалари йўлланмада кўрсатилган артистлар тўйга келмагани тўғрисида акт тузиб, молия органларига топширишса, мақсадга мувофиқ эмасмикан?!

Ана шунда Умар Отаев, Шариф Курбонов, Комил Раҳимов, Раж лақабида юрувчи Жуманиёз Бобожонов, Комилжон Иброҳимов, Онабиби Аҳмедова каби тўй бюросини писанд қилмай ўз ҳолича тўйга бориб юрган отарчилар ҳам жиловланган бўларди. Назоратни кучайтириш мақсадида махсус тафтиш комиссиялари тузиш ва улар составига жамоатчилик вакилларини киритиш керак. Тўй бюроси фаолияти мунтазам назорат қилиб борилса, айрим санъаткорлар ҳам эл хизматини қилишдек хайрли ишга панжа орасидан қарамайдилар.

Халқимизда азалий ва каттаю-кичик учун муштарак бир эзгу ният борки, бу «Тўйларингизда хизмат қилайлик» деган кўринишдан жўн, аммо, теран мазмунли иборада ўз ифодасини топади. Санъаткорлар учун эса бу гап ҳамиша қонун бўлиб келган, бундан буён ҳам шундай бўлиб қолаверади. Зеро бизда санъат — халқники. Ўзини чинакам санъаткор деб ҳисобловчи ҳар бир кишининг элу-юрт манфаатидан бошқа манфаати бўлиши мумкин эмас.

Рихсивой ҚОСИМОВ.

«НАВРЎЗ» ЮГОСЛАВИЯДА

Гурлан районининг «Наврўз» ашула ва рақс ансамбли Югославия Социалистик Федератив Республикасига сафар қилди. Ансамбль қатнашчилари у ерда замон руҳи билан суғорилган дўстлик қўшиқлари ва рақсларини намойиш қилиб қайтдилар.

Томошабинлар «Наврўз»нинг С. Ўдаева, Р. Оллаберганов, З. Уролова сингари ёш талантлари қўшиқ ва рақсларини айниқса илиқ қарши олишди.

М. МИРРАЖАБОВ,
Хоразм области.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана. Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✱ ТЕЛЕФОНЛАР
коммутатор — 330249 дан 330258 гача. Эълонлар — 338142.
Р. 02993. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 293.